

Ἡ Ἀσία τοῦ κ. Λενορμάν

Θέατρον Μαρίας Κοτοπούλη

Σὲ συνέντευξί του ὁ κ. Λενορμάν ἐδήλωσεν ὅτι «ἡ κυριώτερη προσπάθειά του γιὰ τὸ θέατρο εἶναι ἡ ἀναβίωσις τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς τραγωδίας,

Τὸ σύγχρονον θέατρο εἶναι βέβαια ἀνίκανον πᾶν νὰ ζυγνήσῃ στὸ θεατὴ «τὸ θρησκευτικὸ δέος» ποῦ ἦταν τὸ κυριώτερον στοιχεῖο τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς τραγωδίας, ζυγνᾶ ὁμοῦ «τὸ δέος στὴν ἀμειλίκτη μοῖρα», ποῦ εἶναι ἓνα κύριον ἐπίσης στοιχεῖο τῆς.

Τὴν «Ἀσία» του ὁ κ. Λενορμάν στηρίζει στὴ πάλῃ αὐτὴ μὲ τὴ μοῖρα, στὴ πάλῃ μεταξὺ ἐνστικτοῦ καὶ συναισθήματος, καὶ στῆς φυλετικῆς ἀντιθέσεις τῶν ἀνθρώπων. Εἶναι μία ἀπομίμησις τῆς Μηδεΐας τοῦ Εὐριπίδου. Ἴσως δὲ ἐκ προθέσεως ἢ ἀπομίμησις νὰ εἶναι τόσο δουλικὴ γιὰ νὰ δεῖξῃ ἐντονώτερα ὁ συγγραφεὺς ὅτι τὰ βασικὰ ἐνστικτικὰ καὶ συναισθηματικὰ τοῦ ἀνθρώπου ὑπάγονται στοὺς μεγάλους ἀναλλοιώτους νόμους τῆς φύσεως, καὶ ζοῦν ὑπεράνω χρόνου καὶ τόπου.

Ἡ ὑπόθεσις ὅπως εἴπαμε εἶναι ἡ ἴδια τῆς ἀρχαίας Μηδεΐας, ὁ σύγχρονος γάλλος Ἰάσων, δὲ Μεντζανᾶ ξεκινᾷ γιὰ τὴν ἀργοναυτικὴ ἐκστρατεία του, καὶ φθάνοντας στὰ βάρη τῆς Ἰνδοκίνας συναντᾷ τὴ νεώτερη Μήδεια στὸ πρόσωπον τῆς Ἰνδῆς πριγκίπισσας Κάτα-νααμ-μούν' ἢ Ἰνδὴ τὸν ἐρωτεύεται καὶ ὁ συγγραφεὺς δεῖχνει τῆς τεράστιας διαστάσεις ποῦ μπορεῖ νὰ λάβῃ τὸ ἐρωτικὸ ἐνστικτο ὅς ἓνα πρωτόγονο ἄνθρωπο ποῦ ζώντας κοντὰ στὴ φύσιν ὑπακούει τυφλὰ στὶς ἀνώτερες προσταγὰς τῆς· στὴ Κάτα-νααμ-μούν τὸ ἐρωτικὸ αὐτὸ ἐνστικτο εἶναι τόσο κυριαρχικόν, ποῦ δὲ διστάζει νὰ σκοτώσῃ τὸν πατέρα τῆς καὶ τὸν ἀδελφὸ τῆς γιὰ νὰ σώσῃ τὸν ἐραστὴ τῆς δὲ Μεντζανᾶ, τὸν ὁποῖον ἀνακηρύσσει βασιλῆν τῆς γῆς, καὶ ζεῖ λίγα χρόνια εὐτυχισμένα μαζύ του, καὶ μὲ τὰ δύο παιδιὰ τους ποῦ γεννήθηκαν. Ἄν ὁμοῦ ἀπὸ τὸν καιρὸ τῆς Μηδεΐας ὡς σήμερον ὁ ἐρωτᾶς ἀρκεῖ γιὰ νὰ γεμίσῃ ὀλοκληροτικὰ τὸ βίον τῆς γυναίκας, γιὰ τὸν ἄνδρα στάθηκε πάντα ἓνα ἐπεισόδιον τῆς ζωῆς του λιγότερον ἢ περισσότερο σοβαρόν, γι' αὐτὸ καὶ ὁ νέος ὅπως καὶ ὁ παλιὸς Ἰάσων βαρέθηκε τὸ δεσμὸν μὲ τὴν βάρβαρον γυναῖκα, ζητᾷ καινούργιες συγκινήσεις νοσταλγεῖ τὴν πολιτισμένην πατρίδα του, καὶ ξεκινᾷ μίαν μέραν μὲ τὴν οἰκογένειάν του γιὰ τὴ Γαλλία. Στὸ ταξεῖδι γνωρίζεται μὲ τὴν Αἰμὲ δὲ Λυστρακ τὴν εὐρωπαϊκὴν γυναῖκα ποῦ νοστολγεῖ, καὶ τὴν ἐρωτεύεται τόσο παρὰ φῶρα, ποῦ ἐγκαταλείπει γιὰ χάρι τῆς τὴ μάνα τῶν παιδιῶν του. Ἡ νεώτερη αὐτὴ «Γλαύκη» δὲν εἶναι πᾶν ἡ ἡμερῆ ὑπάκουη γυναῖκα τοῦ Εὐριπίδου,

ποῦ ξεγελιέται μὲ στολίδια, ἢ «Γλαύκη» τοῦ Λενορμάν εἶναι ἡ γυναῖκα μὲ τὴν Χριστιανικὴν δικαιοσύνην, μὲ τὴν ἐπίγνωσιν τῶν καθηκόντων τῆς, μὲ τὴν ἀνθρώπινον συμπόνιαν ἀπέναντι τῆς ἀντιζήλου τῆς, καὶ ἡ ἐξευγενισμένη φύσις τῆς ἔρχεται σὲ κτυπητὴ ἀντίθεσι μὲ τὴν βάρβαρον Ἀσιάτισσαν ποῦ σχεδιάζει τὸ φόνον τῆς «μισσητῆς ἀντιπάλου», καὶ ποῦ ἔρμαιο τῶν κακῶν ἐνστικτῶν τῆς σκοτῶνει τὰ ἴδια τῆς παιδιὰ γιὰ νὰ ἐκδικηθῇ τὸν πατέρα τους, καὶ αὐτοκτονεῖ.

Ὁ Λενορμάν μαζύ μὲ τὴν ἐκδικησὶ ἀποδίδει τὴν παιδοκτονίαν καὶ στὴ θέλησιν τῆς Ἰνδῆς νὰ προφυλάξῃ τὰ παιδιὰ τῆς ἀπὸ τὸ βλαβερόν, κατὰ τὴ γνώμη τῆς εὐρωπαϊκὸν πολιτισμόν· ἡ προσθήκη αὐτὴ βλάπτει τὸ ἔργον. Ὁ Εὐριπίδης ὤπλισε σταθερώτερα καὶ ἀληθοφανέστερα τὸ χέρι τῆς μάνας ποῦ σκοτῶνει τὰ παιδιὰ τῆς περιγράφοντας τὴ Μήδεια κυριευμένη ἀπὸ τὸ πόθος τῆς ἐκδικήσεως, ἀπὸ τὸ τυφλὸ μῖσος ποῦ ζύπνησε τὸ πληγωμένον ἐρωτικὸ ἐνστικτο, καὶ ἐπεσκίασε τὸ μητρικὸ φίλτρον. Ὡρισμένες λογοτεχνικῆς ραφιναρισμέναι ἐκφράσεις καὶ λέξεις ἀκούστηκαν πολὺ παράτονα στὸ στόμα τῆς βάρβαρης γυναίκας ποῦ περνᾷ τίς μηχανὰς γιὰ διαβολικὰ. Γενικὰ δὲ τὸ ἔργον δὲ στέκει στὸ ὕψος ἄλλων ἀριστουργηματικῶν ἔργων τοῦ Λενορμάν.

Ἡ κ. Μαρία Κοτοπούλη στὸ ρόλον τῆς τραγικῆς ἡρωίδος ἦταν ὑπέροχον, κάτι βαθύ ἢ πρωτόγονον ποῦ βρῖσκεται στὸ τόνον τῆς φωνῆς τῆς, ἡ ἀπλή κίνησις τῆς, μαζύ μὲ τὸ αὐθόρμητον ξέσπασμα τοῦ δραματικοῦ ταλέντου τῆς τὴ βοήθησε νὰ ζωντανέψῃ τὴν Ἀσιάτισσαν γυναῖκα κατὰ τρόπον μοναδικόν. Καλὸς ἐπίσης ὁ κ. Γαβριηλίδης, οἱ λοιποὶ ἠθοποιοὶ καλομελετημένοι, ὁ κ. Γιαννίδης στὸ μικρὸν ρόλον του πολὺ καλὸς ὅπως πάντα, λυπούμεθα ποῦ δὲν τοῦ ἐδόθη ἀκόμα εὐκαιρία νὰ τὸν δοῦμε σὲ σοβαροτέρους ρόλους.

Ὅσο γιὰ τὰ σκηνικὰ ὁ κ. Θαμόρα ὄχι μόνον δὲν «ἐκόμισε γλαῦκα εἰς Ἀθήνας» ἀλλὰ ὀρισμένοι δικοὶ μας καλλιτέχναι θὰ προσέφεραν περισσώτερα στὴν ἐπιτυχίαν.